

بررسی عوامل موثر در گسترش گردشگری ورزشی (مطالعه موردی: گردشگران شرکت کننده در رویدادهای ورزشی در استان زنجان)

هما درودی^۱

حمید حسنی^۲

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۳/۱۱/۲۷

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۴/۳/۲

هدف پژوهش حاضر، شناسایی عوامل موثر در گسترش گردشگری ورزشی در استان زنجان با تمرکز بر گردشگران شرکت کننده در رویدادهای ورزشی می باشد. این پژوهش از لحاظ هدف، کاربردی - اکتشافی و از نظر روش استنتاج، توصیفی - تحلیلی به شیوه پیمایشی از نوع علی است. جامعه آماری آن ۸۳۲ نفر از ورزشکاران قهرمان و مربیان استان زنجان در سال های ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲ بودند که با استفاده از نمونه گیری تصادفی، تعداد ۲۶۳ نفر از آنان به عنوان حجم نمونه انتخاب شده اند. از روش کتابخانه ای در تدوین مبانی نظری و از پرسشنامه محقق ساخته در مرحله بررسی میدانی استفاده گردید. روایی پرسشنامه با استفاده از روش های صوری و روایی محتوایی ($CVR > 0.75$) و تحلیل عاملی ($KMO > 0.75$) تایید و پایایی آن به وسیله آزمون کرونباخ 0.843 به دست آمد. همچنین، در تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از نرم افزار AMOS نسخه ۲۲، از روش های آمار توصیفی و آمار استنباطی متناسب بهره گیری شد.

نتایج پژوهش نشان داد که زیرساخت گردشگری، زیرساخت ورزشی، رویداد ورزشی و توجه مسئولان از عوامل موثر در گسترش گردشگری ورزشی در استان زنجان می باشند. این تاثیرات به ترتیب مربوط به زیرساخت ورزشی، توجه مسئولان، زیرساخت گردشگری و رویداد ورزشی بوده است. در متغیرهای زیرساخت گردشگری و رویداد ورزشی، تفاوت معناداری وجود دارد و مربیان به زیرساخت گردشگری و رویداد ورزشی به نسبت ورزشکاران توجه بیشتری نشان می دهند.

واژگان کلیدی: گسترش گردشگری ورزشی، زیرساخت گردشگری، زیرساخت ورزشی و رویداد ورزشی

^۱ استادیار، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد زنجان، گروه مدیریت بازرگانی، زنجان، ایران

^۲ کارشناس ارشد مدیریت تحول، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد زنجان، گروه مدیریت بازرگانی و معاون فرهنگی و امور جوانان اداره کل ورزش و

E-mail: hasani.hamid62@yahoo.com

جوانان استان زنجان (نویسنده مسئول)

امروزه، صنعت گردشگری^۱ که از دیرباز مورد توجه بشر بوده، نقش ویژه‌ای در اقتصاد جهانی یافته است. علاوه بر آن، این صنعت عامل مؤثری در تعامل فرهنگ‌ها، گفتگوی تمدن‌ها و برقراری و تحکیم انس و الفت بین ملت‌هاست (وای‌گی و فایوسولا، ۱۳۹۰) تا جایی که بر اساس پیش‌بینی سازمان جهانی گردشگری (WTO)^۲ بیش از ۴۳ درصد از مشاغل جهان مربوط به صنعت گردشگری خواهد بود. به همین منظور و با توجه به لزوم تقویت و توسعه صنعت گردشگری به دستیابی به اعتبار و جایگاه واقعی خود در سطح بین‌المللی، باید بخش‌های مختلف این صنعت را شناسایی کرد و به بخش‌های پراهمیت‌تر توجه ویژه‌ای مبذول داشت. یکی از این بخش‌های مهم و پراهمیت که قابلیت تبدیل به امر فرابخشی در صنعت گردشگری را دارد، ورزش است که از آن به عنوان "گردشگری ورزشی" نام برده می‌شود. (خلیل‌زاده و همکاران، ۱۳۸۹)

امروزه، گردشگری ورزشی فراتر از یک صنعت، به پدیده‌ای اجتماعی-اقتصادی در سطح جهانی تبدیل شده است. این صنعت سفید بیش از هر زمان دیگر جایگاه خود را به عنوان پدیده‌ای چند بعدی در جوامع بشری باز کرده است و بسیاری از کشورها با سرمایه‌گذاری فراوان، فواید و اثرات این صنعت را خوب درک کرده و به عنوان منبعی مهم جهت بهبود وضعیت اقتصادی، اجتماعی و سیاسی (Emery, 2010) افزایش اشتغال، درآمد، توسعه زیرساخت‌ها (Higam&Hinch, 2006) و افزایش شهرت و برندسازی را هدف خود قرار داده‌اند. (Vanderzee, 2011)

انجمن مسابقات المپیک بین‌المللی و سازمان گردشگری جهانی گزارش داده‌اند که گرایش به ورزش در سال‌های اخیر ادامه و افزایش یافته است. این منابع خبری، مدارک قاطعی را ارائه می‌دهند که نشان می‌دهد سفر به قصد مسابقات ورزشی، همچنان در حال رشد و گسترش می‌باشد و توسعه گردشگری ورزشی و برگزاری رویدادهای مهم ورزشی و رشد آن علاقه تعداد زیادی از کشورها و مقامات را برانگیخته است. (Swart & Bob, 2007) اینک، بازاریاب‌های مقاصد گردشگری بر توسعه گردشگری ورزشی و میزبانی رویدادهای مهم ورزشی به عنوان یک استراتژی مهم جهت توسعه مقاصد گردشگری تمرکز دارند. (Costa et al., 2006) بر این اساس، بررسی پیرامون عوامل موثر در گسترش گردشگری

1- Tourism

2- World Tourism Organization

ورزشی بسیار مورد توجه می باشد. زیرساخت گردشگری در برگیرنده تمامی ساخت و سازهای زیر بنایی و روبنایی یک کشور است و به طور عمده شامل حمل و نقل و اجزای آن، هتل ها، رستوران ها، مراکز خرید، مراکز تفریح و ... می باشد. (ولاو بیچریل، ۱۳۹۱) ایجاد، توسعه و بهره برداری مطلوب از اماکن و تاسیسات ورزشی و فراهم آوردن تسهیلات لازم برای دسترسی علاقه مندان ورزش به این فضاها و ورزش ها (مجتبوی و بهمن پور، ۱۳۸۷) به عنوان زیرساخت ورزشی از دیگر عوامل موثر می باشد. رویداد ورزشی که شامل المپیادها، تورنمنت ها، مسابقات جهانی و منطقه ای، مسابقات ملی و ورزش های تفریحی (زمانی فراهانی، ۱۳۹۲) و توجه مسئولان و متولیان که با مدیریت آگاه، سازش پذیر با معیارهای جهانی و باخبر از ساز و کار و ویژگی های روحی و خلقی گردشگران و خواست های آنان باشد (وارثی و همکاران، ۱۳۹۰) از جمله عوامل تاثیر گذار در گسترش گردشگری ورزشی می باشد.

در دنیای امروزی، گردشگری ورزشی، منبعی سرشار از سلامتی و در عین حال سود و درآمد است و هر کشوری که بتواند شرایط بهتر استفاده از این منبع را فراهم کند، از مواهب و مزایای آن بهره مند خواهد شد. (ابراهیم زاده و همکاران، ۱۳۹۰) آمارها بیانگر این است که بسیاری از کشورهای دارای شرایط مناسب برای گردشگری ورزشی، بخش عظیمی از اقتصاد خود را از طریق گردشگری ورزشی اداره می کنند. (cho,2004) تجارت ورزش و گردشگری، صنعتی ترکیبی است و آنچنان سودآوری دارد که تمامی کشورها، مناطق، دفاتر مسافرتی، سازمان های متولی ورزش و خود رشته های ورزشی نیز از آن بهره مند می شوند؛ به طوری که بابت هر روز برگزاری رقابت ها گاهی تا حدود صدها میلیون دلار سود عاید کشور میزبان می گردد.

کشور ایران جزو ۱۰ کشور اول جهان از لحاظ جاذبه های گردشگری، جزو ۵ کشور اول جهان از نظر تنوع گردشگری، جزو ۳ کشور اول جهان از نظر تنوع صنایع دستی و دومین کشور جهان از لحاظ تنوع اقلیمی می باشد (باسمنجی و حیدری، ۱۳۹۱) - این رتبه ها نشانگر کم نظیر بودن قابلیت ها و پتانسیل های اشکال مختلف گردشگری کشور است. غنای جاذبه های گردشگری در کشور موجب گردیده که ایران را "جهانی در یک مرز" بنامند. (مهدوی و همکاران، ۱۳۸۷) گردشگری برای ایران که وابستگی شدیدی به درآمدهای نفتی دارد می تواند به عنوان راهی برای رهایی از وابستگی به درآمدهای نفتی و خروج از اقتصاد تک محصولی باشد. (طیبی و همکاران، ۱۳۸۶) متأسفانه، علیرغم وجود پتانسیل های عظیم، هنوز کشور ما نتوانسته است از صنعت گردشگری بخصوص گردشگری ورزشی به خوبی استفاده نماید و درآمدهای

حاصله از گردشگری، سهم بسیار ناچیزی از اقتصاد کشور ما را داراست. این در حالی است که بسیاری از کشورها به جهت استفاده از این فرصت بزرگ، تلاش های متعددی در راستای شناسایی عوامل موثر در گسترش گردشگری ورزشی اعمال می نمایند که از آن جمله می توان به آماده سازی زیرساخت های کشور جهت دریافت میزبانی های رویدادهای بزرگ ورزشی اشاره کرد. سرزمین ایران با پتانسیل های طبیعی و جاذبه های سیاحتی و فرهنگی بسیار و آب و هوای به اصطلاح چهارفصل می تواند به عنوان کشوری توانمند جهت آماده سازی شرایطی مطلوب برای علاقه مندان به مسافرت های خارجی و قطبی مهم در صنعت گردشگری به معنای عام و گردشگری ورزشی در معنای خاص آن تلقی شود. در این راستا، استان زنجان به دلیل برخورداری از پتانسیل های فراوان، توانایی های لازم و موقعیت استراتژیک می تواند نقشی مهم و اساسی در جذب انواع گردشگر، بویژه گردشگر ورزشی داشته باشد. باتوجه به ناشناخته بودن عوامل موثر در جلب گردشگران به ایران و استان زنجان- به دلیل نبود مطالعات ویژه در این زمینه- یکی از مشکلات پیشرو در برنامه ریزی و بازار یابی برای جلب گردشگر به طور اعم و گردشگر ورزشی به طور اخص، شناسایی عوامل موثر بر حضور آنهاست. این مشکل باعث می شود علیرغم هزینه های هنگفتی که از سوی وزارت ورزش و جوانان، کمیته ملی المپیک، فدراسیون ها و دیگر نهادهای مرتبط برای برگزاری رویدادهای ورزشی ملی انجام می شود، نتوان از فواید زیاد توسعه گردشگری حاصل از این رویدادها استفاده کرد. در صورت توسعه گردشگری حاصل از برگزاری رویدادهای ورزشی ملی در شهر زنجان می توان بهره های اقتصادی رویدادی، ملی و استانی را افزایش داد.

با بررسی عوامل موثر در توسعه گردشگری ورزشی می توان گردشگری ورزشی استان را بیش از پیش توسعه داد. سالانه «حدود ۱۰۰۰۰ گردشگر ورزشی»^۱ به استان زنجان سفر می کنند و بررسی عوامل و ظرفیت های مرتبط با میزبانی رویدادهای مختلف ورزشی و توسعه آن می تواند در افزایش تعداد گردشگر ورزشی استان تاثیر گذار باشد. با توجه به فراگیر شدن گردشگری ورزشی در جهان، در کشور ایران نیز میزبانی مسابقات کشورهای اسلامی و بین المللی در رشته های متناسب با قوانین جمهوری اسلامی، در سال های اخیر مورد توجه قرار گرفته است. با توجه به بررسی های انجام شده، در استان زنجان اهتمام زیادی به این حوزه نشده که امید است با انجام این مطالعات و توجه ویژه مسئولان استان به این پدیده

---

^۱ بر اساس گزارش سالیانه اداره کل ورزش و جوانان استان زنجان در پایان سال ۱۳۹۲

اجتماعی - اقتصادی، از ظرفیت های موجود استفاده بهینه گردد. حال سوال اصلی این است که چگونه و با چه عواملی می توان توریسم ورزشی در استان زنجان را گسترش داد؟

در ایران تحقیقات مختلفی درباره گردشگری ورزشی انجام شده است که در ادامه به مرور نتایج آنها در می پردازیم:

نتایج هاشم کوزه چیان و همکاران (۱۳۹۰) در "بررسی چگونگی تأثیر ابعاد مختلف کیفیت خدمات گردشگری ورزشی بر رضایتمندی گردشگران" نشان داد که از میان متغیرهای کیفیت دسترسی، کیفیت مجموعه ورزشی و کیفیت مسابقه، تأثیر کیفیت دسترسی بر رضایتمندی بیش از دو متغیر دیگر بود. علاوه بر این، تأثیر کیفیت مجموعه ورزشی بر رضایتمندی معنادار نبود. بنابراین، می توان گفت که هر یک از ابعاد کیفیت خدمات گردشگری ورزشی، تأثیر بخصوصی بر رضایتمندی گردشگران دارند که باید به آنها توجه نمود.

یافته های مهدی محمودی یکتا (۱۳۹۱) نشان داد که با توجه به میانگین مولفه های گردشگری، به ترتیب مولفه های زیرساخت ها، سیاسی، جاذبه های طبیعی و غیرطبیعی، مدیریت و فرهنگ دارای اولویت می باشند. براساس اطلاعات حاصله، امکان گرایش گردشگران ورزشی فعال به ایران، برای بهبود وضعیت اقتصادی ورزشی کشور، زمانی میسر است که همه مولفه های اثرگذار مورد توجه و بررسی مسئولان قرار گیرد.

حسین بیات و همکاران (۱۳۹۲) به بررسی دیدگاه دست اندرکاران ورزشی و مدیران گردشگری استان زنجان در زمینه گردشگری ورزشی پرداخت و تجزیه و تحلیل یافته نشان داد که بین عوامل سوق دهنده، بازدارنده، جاذبه های طبیعی و قطب ورزشی با توسعه گردشگری ناشی از برگزاری رویدادهای ورزشی ملی از دیدگاه دست اندر کاران ورزشی در شهر زنجان ارتباط وجود دارد، در حالی که در خصوص عوامل جلب کننده رابطه معناداری مشاهده نشد.

پژوهش عباس مهدی زاده (۱۳۹۳) نشان داد از دیدگاه افراد مورد مطالعه، کیفیت اسکان در هتل ها مهمترین نقطه قوت، عدم وجود افراد متخصص در پست های مختلف، مهمترین نقطه ضعف، داد و ستد و بازار وسیع در مشهد، مهمترین فرصت و عدم وجود حامیان مالی، مهمترین تهدید در زمینه گردشگری

ورزشی در شهر مشهد می باشد. همچنین، در اولویت بندی شاخص ها، شاخص اقتصادی و بازاریابی موثرترین شاخص ها در زمینه گردشگری ورزشی در شهر مشهد شناخته شد.

در واکاوی پیشینه خارجی پژوهش، کولزسکی^۱ و هالپنیبه^۲ (۲۰۰۹) به بررسی رفتارهای گردشگران فعال در برابر گردشگران غیرفعال پرداختند. نتایج این تحقیق به مدیران در شناخت بهتر گردشگران برای تماشای رویدادهای ورزشی کم اهمیت کمک کرد و به مسؤولان اجرایی ورزشی در شناخت بیشتر افرادی که به منظور شرکت یا تماشای رویدادهای ورزشی مسافرت می کنند، یاری رساند (ویژگی های شخصی و انگیزه).

پارک^۳ و کیم^۴ (۲۰۰۹) در پژوهشی به بررسی دیدگاه اقامت کنندگان پیرامون میزبانی بازی های المپیک زمستانی پرداختند. یافته ها نشانگر سه اثر مثبت ناشی از برگزاری بازی ها در ناحیه گانک و انکه شامل اقتصاد، محیط فیزیکی و تقویت تصویر ذهنی بودند.

چن^۵ و همکارانش (۲۰۱۱) در پژوهش خود به ارزیابی رضایت توریستی و ارتباط آن با کیفیت خدمات با استفاده از یک مدل سلسله مراتبی^۶ - که ترکیبی از چهار عامل اولیه و هشت زیر ابعاد مربوطه می باشد - پرداختند. نتایج نشان داد که رابطه بین کیفیت خدمات و رضایتمندی گردشگران مثبت و معنادار است؛ به طوری که ارتباط مثبتی بین چهار بعد تأثیرگذار بر کیفیت خدمات (تعامل کارکنان، محیط فیزیکی، کیفیت دسترسی و کیفیت تکنیکی) و رضایتمندی وجود دارد. علاوه بر این، ارتباط مثبتی بین کیفیت خدمات، رضایتمندی و تمایل به بازدید مجدد وجود دارد.

پرسنزا^۷ و شیهان^۸ (۲۰۱۳) در تحقیقی برنامه ریزی گردشگری از طریق رویدادهای ورزشی را بررسی کردند. یافته ها نشان داد که نگرش ساکنان در جهت توسعه گردشگری به شدت به مقدار درک آنان از استراتژی و توسعه مربوط می شود. نتایج همچنین باورهای قبلی در مورد افزایش علاقه به گردشگری ورزشی و حمایت از آن را در خصوص توسعه مقصد گردشگری مهم ارزیابی کرده است.

-
- 1- Kulezycki
  - 2- Halpenny
  - 3- park
  - 4- Kim
  - 5- Chen
  - 6- Hierarchical model
  - 1- Presenza
  - 2- Sheehan

عوامل موثر در گسترش گردشگری ورزشی

امروزه، ویژگی های فیزیکی محل اقامت مقصد مانند اتاق زیبا، کارمندان عالی و غذای خوب در یک هتل به تنهایی برای جلب رضایت گردشگران کافی نیست. طیف وسیعی از فعالیت های پیشنهادی برای فروش موفق در مقصد گردشگری مهم است. (Valak et al., 2014) در حوزه توریسم به طور عام و توریسم ورزشی به طور خاص، مطالعاتی صورت گرفته است. این تحقیقات رویکردهای متنوعی به موضوع داشته اند. به طور مثال، مهمترین عوامل جذب گردشگران به رویدادهای ورزشی بین المللی عبارت اند از: انجام عملیات بازاریابی و بهبود خدمات آژانس های گردشگری، همکاری مؤسسات ورزشی و گردشگری، دسترسی به منابع طبیعی، رایج بودن ورزش های پرطرفدار، وجود تفریحات و سرگرمی های شبانه، زیباسازی محل برگزاری رویداد، سهولت در تهیه اقامتگاه مناسب، کیفیت تسهیلات اقامتی، ایجاد مراکز برگزاری همایش، هتل ها، رستوران ها و مراکز خرید بزرگ و وجود چشم اندازها و مکان های دیدنی در کشور میزبان.

درمقابل، موانع جذب عبارت اند از: عدم دسترسی به بلیط، محدودیت برای گردشگران، تعصبات مذهبی و تردید در مورد کیفیت فعالیت های اوقات فراغت و بدی آب و هوا. همچنین، برگزاری مسابقات و تورهای ورزشی، مطلوب بودن کیفیت حمل و نقل، برگزاری نمایشگاه های مختلف، ارائه خدمات پزشکی ورزشی، تبلیغات وسیع، تشکیل گروه های غیردولتی^۱ به عنوان حامیان توسعه ورزش و گردشگری، تحکیم نهضت داوطلبی و ... همگی از عوامل توسعه و گسترش توریسم ورزشی است. براساس نتایج دیگر مطالعات، قیمت نسبی کالاها و خدمات و همسانی نرخ ارز به عنوان موثرترین عوامل رونق گردشگری می باشند. (شجاعی و همکاران، ۱۳۹۱) زمان بندی و قراردادن رویدادها در فصل مناسب هم از جمله موارد حیاتی به شمار می آیند. (jonsson&lewis, 2014)

پیش بینی آب و هوای خوب، دوستی درک شده از ساکنان، تصور مقدار ایمنی موجود در مقصد، در دسترس بودن جاذبه، در دسترس بودن مربوط به ورزش جاذبه، کیفیت محل اقامت، نزدیکی از محل اقامت به محل برگزاری ورزش، دسترسی به مقصد و محل ورزش و دیگر جاذبه ها، کیفیت محل برگزاری مسابقات، کیفیت غذا، جمعیت، استفاده از تلاش های بازاریابی مشترک، تعداد رویدادهای ورزشی و نوع رویدادهای ورزشی تاثیر مثبتی بر تعداد گردشگران دارد. (Roche, 2013)

به طور کلی، عوامل موثر در گسترش گردشگری ورزشی به چهار گروه زیر دسته بندی می شوند:

الف) زیرساخت گردشگری مقصد

زیرساخت ها در برگیرنده تمامی ساخت و سازهای زیربنایی و روبنایی یک کشور هستند و به طور عمده شامل سیستم های ارتباطی، سیستم های بهداشتی، حمل و نقل و اجزای آن، هتل ها، رستوران ها، مراکز خرید، مراکز تفریح و... می باشند. (ولاو بیچریل، ۱۳۹۱) ارجحیت ارائه امکانات اسکان به گردشگران ورزشی نسبت به گردشگران غیر ورزشی (Chen and Funk, 2010) و نیز اقامت در هتلی نزدیک به محل برگزاری ورزش (Mohan, 2010) از اهمیت ویژه ای برخوردار است.

ب) زیرساخت ورزشی مقصد

توسعه زیرساخت ها نیز ارتباط نزدیکی با چگونگی ارائه خدمات در گردشگری دارد؛ به گونه ای که یکی از مهمترین مشکلات گردشگری ورزشی کشور با توسعه زیرساخت ها در بخش گردشگری ورزشی مرتبط شناخته شد. (ادبی فیروزجاه و همکاران، ۱۳۸۵) ایجاد، توسعه و بهره برداری مطلوب از اماکن و تأسیسات ورزشی و فراهم آوردن تسهیلات لازم برای دسترسی آسان علاقه مندان ورزش به این فضاها و ورزش ها در کنار برگزاری انواع مسابقات جهانی، ملی و منطقه ای، انگیزه ای قوی برای حضور و شرکت مردم در محل برگزاری مسابقات فراهم آورده است. جام جهانی فوتبال که هر چهار سال یک بار در یکی از کشور ها برگزار می گردد، خود نمونه گویای این رخداد ورزشی است؛ به طوری که همه کشور های میزبان از چندین سال قبل اقدام به برنامه ریزی های جامع و کلان جهت ساخت تأسیسات زیربنایی و روبنایی در کشور خود نموده اند. (مجتبوی، ۱۳۸۷)

ج) رویداد ورزشی

رویدادهای ورزشی، رویدادهای بزرگی هستند که المپیادها، تورنمنت ها، مسابقات جهانی و منطقه ای، مسابقات ملی و ورزش های تفریحی را شامل می شوند. (فراهانی، ۱۳۹۲)

از آنجا که گردشگری پسامدرن، گونه ای حق گذران اوقات فراغت را در عصر فرا - پسامدرن شکل می دهد (پاپلی یزدی و سقایی، ۱۳۸۲) گردشگری ورزشی نیز گونه ای از گردشگری پسا مدرن محسوب می شود. از این رو، دو مقوله گردشگری و ورزش از ارتباط متقابل، تنگاتنگ و تاثیرگذاری سود می جویند؛ به گونه ای که ورزش حجم قابل توجهی از افراد را به سفر و می دارد و رویدادهای بزرگ ورزشی، به خودی

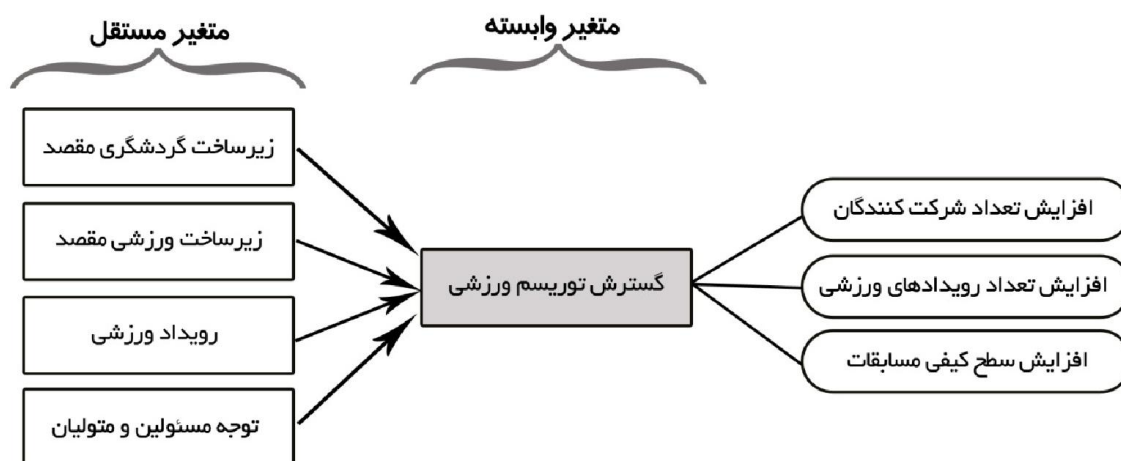
خود از مهمترین جاذبه‌های دوره‌ای کشورها به حساب می‌آیند و تاثیر بسزایی در وجهه گردشگری کشورهای میزبان دارند. (Ritchie, 2002)

مردمان بسیاری از شهرها می‌کوشند در مواقعی که هتل‌های آنها ظرفیت خالی دارند، با ترتیب دادن مسابقات ورزشی یا فستیوال‌ها و کارناوال‌هایی از ورزش برای کمک به صنعت گردشگری و هتلداری استفاده کنند. مطالعات بیانگر آن است که ۲۶ درصد از مردم کشور انگلستان، اهداف ورزشی را به عنوان هدف اصلی سفر برمی‌گزینند. در سال ۱۹۹۸، نخستین جشنواره بازی‌ها و تفریح‌های ملی ژاپن، به مدت چهار روز برگزار شد. در این رویداد، ۱۴۰۰۰ شرکت‌کننده در ۱۵ رشته ورزشی به رقابت پرداختند. از آن سال به بعد، شمار توریست‌های منطقه یاماناشی، به سه میلیون نفر بالغ گردید. (مجتبوی و بهمن پور، ۱۳۸۷)

د) توجه مسئولان و متولیان

شهر نیاز به مدیریت آگاه، سازش‌پذیر با معیارهای جهانی و با خبر از ساز و کار و ویژگی‌های روحی و خلقی گردشگران و خواست‌های آنان دارد. (وارثی و همکاران، ۱۳۹۰) ایجاد نگرش صحیح نسبت به مقوله گردشگری ورزشی در جامعه، وجود دیدگاه واحد در رده‌های مختلف هرم مسئولان کشور و درک و تفاهم مشترک آنها در زمینه اهمیت و جایگاه گردشگری ورزشی در توسعه گردشگری (ادبی فیروزجاه و همکاران، ۱۳۸۸) از اهمیت بسزایی برخوردار است. با توجه به اهمیت و اعتبار دو مقوله گردشگری و ورزش، دست اندرکاران و مسئولان بخش ورزش و گردشگری باید برای رسیدن به اهداف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی خود متوسل به گردشگری ورزشی شوند. (محمودی یکتا و همکاران، ۱۳۹۱)

نظر به لزوم بررسی عوامل موثر در گسترش گردشگری ورزشی در تحقیق حاضر، مدل مفهومی پژوهش با بررسی مدل‌های مختلف و تحقیقات پیشین و با توجه به مدل ارائه شده در مقاله راج و همکاران (۲۰۱۳) برای گردشگری ورزشی اقتباس و توسط محقق تدوین شده است. در این مدل، عوامل موثر در گسترش توریسم ورزشی شامل زیرساخت گردشگری مقصد، زیرساخت ورزشی مقصد، رویداد ورزشی و توجه مسئولان و متولیان معرفی گردیده است. مدل مفهومی پژوهش حاضر که بیانگر رابطه بین متغیر مستقل و وابسته می‌باشد، در قالب شکل ۱ ترسیم شده است.

شکل ۱: مدل مفهومی پژوهش

روش شناسی پژوهش

این پژوهش از لحاظ هدف، کاربردی - اکتشافی و از لحاظ روش استنتاج، توصیفی - تحلیلی به شیوه پیمایشی از نوع علی است. جامعه آماری آن، ۸۳۲ نفر ورزشکاران قهرمان و مربیان استان زنجان در سال های ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲ بود که با استفاده از نمونه گیری تصادفی، تعداد ۲۶۳ نفر از آنان به عنوان حجم نمونه انتخاب شدند. از روش کتابخانه ای در تدوین مبانی نظری و در مرحله بررسی میدانی از پرسشنامه محقق ساخته استفاده گردید. پرسشنامه تهیه شده از ۳۱ سوال تشکیل و برای هر سوال بر اساس طیف لیکرت ۵ گزینه به عنوان پاسخ (کاملاً مخالفم، مخالفم، نظری ندارم، موافقم، کاملاً موافقم) در نظر گرفته شده است. روایی پرسشنامه با استفاده از روش های صوری و روایی محتوایی ($CVR > 0/75$) و تحلیل عاملی ($KMO > 0/75$) تایید و پایایی به وسیله آزمون کرونباخ $0/843$ به دست آمد. همچنین، در تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از نرم افزار AMOS نسخه ۲۲، از روش های آمار توصیفی و آمار استنباطی متناسب بهره گرفته شد. ابتدا با استفاده از آمار توصیفی، شناختی از وضعیت و ویژگی های جمعیت شناختی پاسخ دهندگان حاصل شد. سپس در بخش تحلیل استنباطی، برای بررسی نرمال بودن متغیرها از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف استفاده گردید. در ادامه، فرضیات تحقیق از طریق معادلات ساختاری بررسی شد.

یافته های پژوهش

۱- تحلیل داده ها و نتایج حاصل از آمار توصیفی

* از بین ۲۵۸ پاسخ دهنده از کل نمونه مورد بررسی، بیشتر پاسخ دهندگان (۵۹ درصد) مرد بوده اند. ۶۶ درصد (بیشترین تعداد نمونه) را ورزشکاران و ۳۴ درصد را مربیان تشکیل می دادند. ۶۰ درصد تعداد نمونه را ورزشکاران فراملی و ۴۰ درصد را ملی در بر می گرفتند. ۴۸ درصد تعداد نمونه دارای تحصیلات لیسانس، ۳۳ درصد فوق دیپلم و زیر آن، ۱۶ درصد فوق لیسانس و ۳ درصد دکتری بودند. میانگین سن ۲۵۸ نفر پاسخ دهنده به پرسشنامه، ۲۷/۳ سال به دست آمد- میانگین سن ورزشکاران ۲۶/۷ سال و مربیان ۲۸/۴ سال بود. میانگین سابقه مربیگری و ورزشکاری ۱۳/۶ سال- میانگین سابقه ورزشکاران ۱۳/۱ و مربیان ۱۴/۶ سال- به دست آمد. پاسخ دهندگان در رشته های ورزشی تکواندو، کاراته، بدمیتون، ووشو، بوکس، جودو، شنا و واترپلو، سنگ نوردی و کوهنوردی، دوومیدانی، تنیس، شمشیربازی، قایقرانی، دوچرخه سواری، بسکتبال، تیراندازی، رزمی، جانبازان و معلولان فعالیت می نمودند.

* بررسی شاخص های مرکزی متغیرهای تحقیق نشان داد که زیرساخت های گردشگری با میانگین ۳/۱۶، زیرساخت های ورزشی ۳/۵۹، رویداد ورزشی با میانگین ۳/۰۸ و توجه مسئولان با میانگین ۳/۰۲ می باشد. در تحلیل توصیفی مولفه های زیرساخت گردشگری، مقادیر به دست آمده از میانگین نظری (مقدار ۳) بیشتر بود که این گویای آن است که پاسخ دهندگان در پاسخ به سوالات پرسشنامه، بیشتر گزینه های موافقم و کاملاً موافقم را انتخاب نموده اند؛ یعنی، فراوانی گزینه های موافقم و کاملاً موافقم نسبت به مخالفم و کاملاً مخالفم بیشتر است. همچنین، متغیر گسترش توریسم ورزشی با میانگین ۴/۴۹ از میانگین نظری (مقدار ۳) بیشتر بود که نشان می دهد پاسخ دهندگان در پاسخ به سوالات پرسشنامه، بیشتر گزینه های زیاد و خیلی زیاد را انتخاب نموده اند؛ یعنی، فراوانی گزینه های زیاد و خیلی زیاد نسبت به کم و خیلی کم بیشتر است.

۲- تحلیل داده ها و نتایج حاصل از آزمون فرضیه ها

پس از پردازش داده ها توسط ابزارها و نرم افزارهای آماری، نتایج زیر حاصل شدند :

ابتدا طبق جدول ۱، برای بررسی نرمال بودن متغیرها از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف استفاده شد که نتایج نشان داد تمامی متغیرها دارای توزیع نرمال می باشند.

جدول ۱: آزمون کولموگروف- اسمیرنوف

نتیجه	سطح معنی داری آزمون	آماره آزمون	متغیر
نرمال است	۰/۴۲۴	۰/۸۷۸	زیرساخت های گردشگری
نرمال است	۰/۱۶۶	۱/۱۱۶	زیرساخت ورزشی
نرمال است	۰/۱۹۶	۱/۰۶۹	رویداد ورزشی
نرمال است	۰/۴۱۷	۰/۸۸۶	توجه مسئولان
نرمال است	۰/۱۹۴	۱/۰۸۰	گسترش توریسم ورزشی

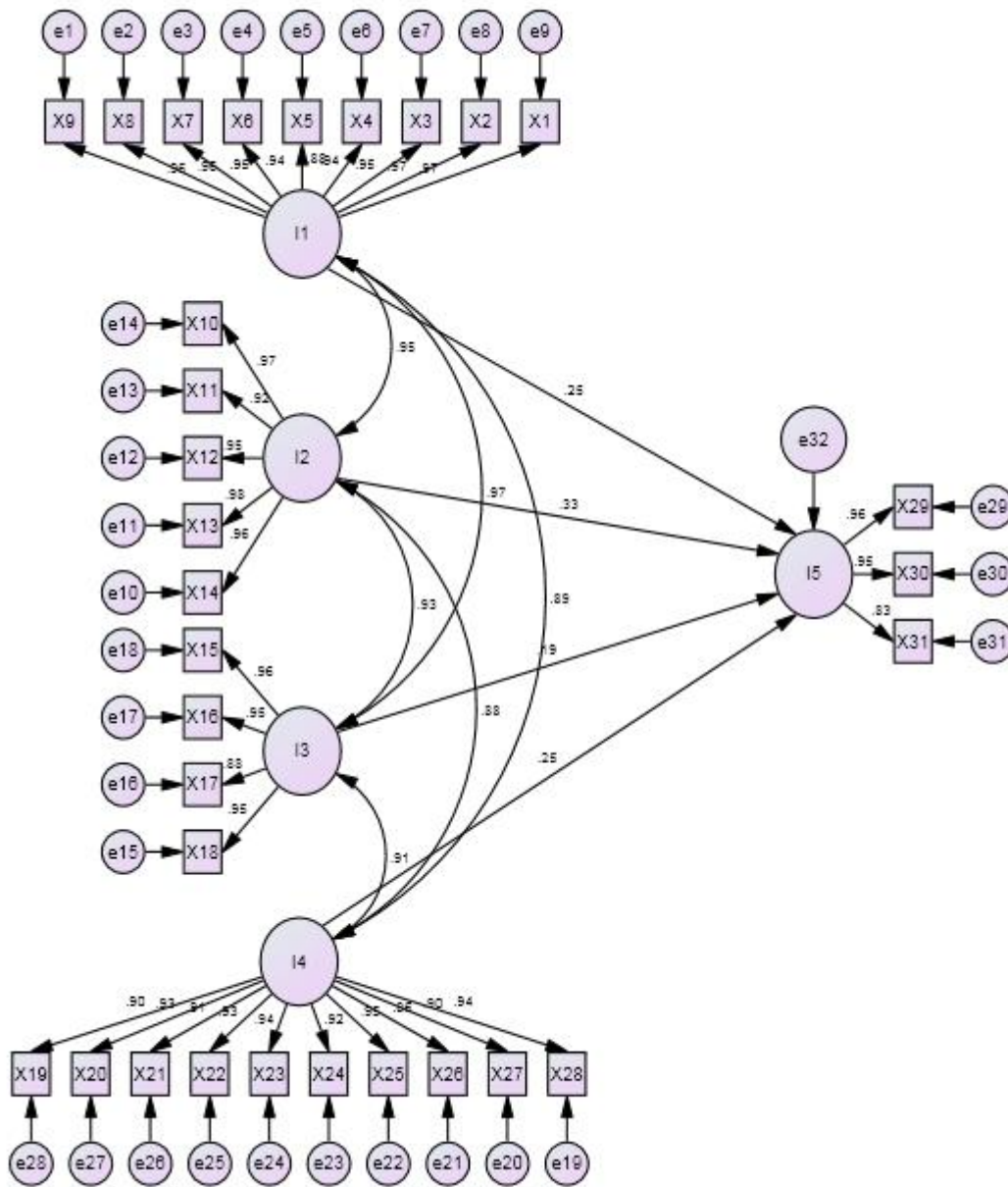
سپس برای بیان مقبولیت مدل توسط شاخص های برازش تطبیقی، از شاخص های برازش هنجار شده بنتلر-بونت، برازش نسبی، برازش افزایشی، توکر- لویس و شاخص برازش تطبیقی و شاخص نیکویی برازش استفاده شد. نتایج به دست آمده از مدل متغیرها و کلی نشان داد که تمامی شاخص های برازش در حد مطلوب و استاندارد قرار گرفته اند. از این رو، مدل مورد قبول قرار گرفت و نشان داد که برازش خوبی از داده ها را داراست.

جدول ۲: شاخص های برازش مدل

نوع شاخص	معادل فارسی	میزان استاندارد	برازش مدل	نتیجه
NFI	شاخص برازش هنجار شده بنتلر- بونت	$0.9 < NFI$	۰/۹۷۱	مطلوب
RFI	شاخص برازش نسبی	$0.9 < RFI$	۰/۹۲۳	مطلوب
IFI	شاخص برازش افزایشی	$0.9 < IFI$	۰/۹۷۳	مطلوب
TLI	شاخص برازش توکر - لویس	$0.9 < TLI$	۰/۹۲۹	مطلوب
CFI	شاخص برازش تطبیقی	$0.9 < CFI$	۰/۹۷۳	مطلوب
GFI	شاخص نیکویی برازش	$0.9 < GFI$	۰/۹۱۲	مطلوب
RMSEA	ریشه میانگین مربعات خطای برآورد	$0.1 > RMSEA$	۰/۰۶۲	مطلوب

پس از برازش مدل، به تحلیل عاملی تاییدی پرداخته شد و مشخص شد که تمامی گویه ها به صورت معناداری ۵ متغیر پنهان تحقیق را تبیین و اندازه گیری می کنند. مدل طراحی شده در نرم افزار به صورت نمودار ۱ است. همانطور که مشاهده می شود ۵ متغیر پنهان (I1 تا I5) توسط ۳۱ متغیر مشاهده شده (X1 تا X31) اندازه گیری و تبیین شده است.

نمودار ۱: مدل طراحی شده در نرم افزار به همراه ضرایب مسیر

سپس به بررسی فرضیات پژوهش پرداخته شد.

• بررسی فرضیه اول

بر اساس جدول ۳ مشخص شد که زیرساخت های گردشگری بر گسترش توریسم ورزشی زنجان تاثیر مثبت و معنادار می گذارد. این تاثیر به میزان ۰/۲۶۸ (غیر استاندارد) و ۰/۲۵۰ (استاندارد) می باشد و مقدار

مثبت این مقادیر نشان از مثبت بودن و مستقیم بودن میزان تأثیر دارند. زیرساخت گردشگری به اندازه ۲۵ درصد بر روی گسترش توریسم ورزشی تأثیر دارد.

جدول ۳: بررسی فرضیه اول

			تخمین Estimate	خطای استاندارد S.E.	تخمین استاندارد	سطح معنی داری	t-value	نتیجه
گسترش توریسم ورزشی	←	زیرساخت گردشگری	۰/۲۶۸	۰/۰۹۴	۰/۲۵۰	۰/۰۰۴	۲/۸۴۴	معنادار

• بررسی فرضیه دوم

پژوهش بر اساس جدول ۴ مشخص نمود که زیرساخت های ورزشی در گسترش توریسم ورزشی استان زنجان تأثیر مثبت و معنادار می گذارد. این تأثیر به میزان ۰/۳۸۴ (غیر استاندارد) و ۰/۳۲۹ (استاندارد) می باشد و مقدار مثبت این مقادیر نشان از مثبت بودن و مستقیم بودن میزان تأثیر دارند. زیرساخت ورزشی به اندازه ۳۲ درصد بر روی گسترش توریسم ورزشی تأثیر دارد.

جدول ۴: بررسی فرضیه دوم

			تخمین Estimate	خطای استاندارد S.E.	تخمین استاندارد	سطح معنی داری	t-value	نتیجه
گسترش توریسم ورزشی	←	زیرساخت ورزشی	۰/۳۸۴	۰/۰۶۶	۰/۳۲۹	۰/۰۰۰	۵/۸۵۰	معنادار

• بررسی فرضیه سوم

پژوهش بر اساس جدول ۵ مشخص نمود که رویدادهای ورزشی در گسترش توریسم ورزشی استان زنجان تأثیر مثبت و معنادار می گذارد. این تأثیر به میزان ۰/۲۱۸ (غیر استاندارد) و ۰/۱۹۱ (استاندارد) می باشد و مقدار مثبت این مقادیر نشان از مثبت بودن و مستقیم بودن میزان تأثیر دارند. رویداد ورزشی به اندازه ۱۹ درصد بر روی گسترش توریسم ورزشی تأثیر دارد.

جدول ۵: بررسی فرضیه سوم

			تخمین Estimate	خطای استاندارد S.E.	تخمین استاندارد	سطح معنی داری	t-value	نتیجه
گسترش توریسم ورزشی	←	رویداد ورزشی	۰/۲۱۸	۰/۱۰۰	۰/۱۹۱	۰/۰۳۰	۲/۱۷۷	معنادار

• بررسی فرضیه چهارم

پژوهش بر اساس جدول ۶ مشخص نمود که توجه مسئولان و متولیان در گسترش توریسم ورزشی استان زنجان تاثیر مثبت و معنادار می گذارد. این تاثیر به میزان ۰/۳۰۲ (غیر استاندارد) و ۰/۲۵۳ (استاندارد) می باشد و مقدار مثبت این مقادیر نشان از مثبت بودن و مستقیم بودن میزان تاثیر دارند. توجه مسئولان به اندازه ۲۵ درصد بر روی گسترش توریسم ورزشی تاثیر دارد.

جدول ۶: بررسی فرضیه چهارم

			تخمین Estimate	خطای استاندارد S.E.	تخمین استاندارد	سطح معنی داری	t-value	نتیجه
گسترش توریسم ورزشی	←	توجه مسئولان	۰/۳۰۲	۰/۰۵۰	۰/۲۵۳	۰/۰۰۰	۶/۰۷۱	معنادار

• همچنین بر اساس جدول ۷ مشخص شد که میزان تاثیر هر کدام از فاکتورهای شناسایی شده بر گسترش توریسم ورزشی متفاوت است. بیشترین تاثیر مربوط به زیر ساخت های ورزشی می باشد. توجه مسئولان و متولیان، زیر ساخت های گردشگری و برگزاری رویدادهای ورزشی در رتبه های بعدی قرار دارند.

جدول ۷: میزان تاثیرگذاری هر یک از متغیرها

ترتیب تاثیر			تخمین	خطای استاندارد	تخمین استاندارد	
۱	گسترش توریسم ورزشی	←	زیرساخت های ورزشی	۰/۳۸۴	۰/۰۶۶	۰/۳۲۹

۲	گسترش توریسم ورزشی	←	توجه مسئولان و متولیان	۰/۳۰۲	۰/۰۵۰	۰/۲۵۳
۳	گسترش توریسم ورزشی	←	زیرساخت های گردشگری	۰/۲۶۸	۰/۰۹۴	۰/۲۵۰
۴	گسترش توریسم ورزشی	←	برگزاری رویدادهای ورزشی	۰/۲۱۸	۰/۱۰۰	۰/۱۹۱

• بررسی فرضیه پنجم

در جدول ۸ از آزمون تی مستقل استفاده شد. با توجه به سطح معنی داری آزمون مشخص می شود که میان ادراکات در متغیرهای زیر ساخت های ورزشی و توجه مسئولان تفاوت معناداری وجود ندارد، ولی در متغیرهای زیرساخت گردشگری و رویداد ورزشی تفاوت معناداری به چشم می خورد. همچنین، مریبان به زیرساخت های گردشگری و برگزاری رویداد ورزشی توجه بیشتری نسبت به ورزشکاران دارند.

جدول ۸: بررسی فرضیه پنجم

	تی مستقل						
	تی	درجه آزادی	سطح معنی داری	تفاوت میانگین	خطای استاندارد	در ۹۵ درصد اطمینان	
						حد بالا	حد پایین
زیرساخت های گردشگری	-۲/۴۳۹	۲۵۶	۰/۰۱۵	-۰/۳۵۲۲۸	۰/۱۴۴۴۶	-۰/۶۳۶۷۵	-۰/۰۶۷۸۰
زیرساخت های ورزشی	-۱/۳۵۹	۲۵۶	۰/۱۷۵	-۰/۱۹۲۸۷	۰/۱۴۱۹۳	-۰/۴۷۲۳۶	۰/۰۸۶۶۲
برگزاری رویدادهای ورزشی	-۲/۴۵۳	۲۵۶	۰/۰۱۵	-۰/۳۴۹۸۳	۰/۱۴۲۶۴	-۰/۶۳۰۷۳	-۰/۰۶۸۹۴
توجه مسئولان و متولیان	-۱/۶۲۴	۲۵۶	۰/۱۰۶	-۰/۲۲۴۴۷	۰/۱۳۸۲۶	-۰/۴۹۶۷۴	۰/۰۴۷۸۰

بحث و نتیجه گیری

بررسی فرضیه اول پژوهش بر اساس جدول ۳ مشخص نمود که زیرساخت های گردشگری در گسترش توریسم ورزشی استان زنجان تاثیر مثبت و معنادار می گذارد. این تأثیر به میزان ۰/۲۶۸ (غیر استاندارد) و ۰/۲۵۰ (استاندارد) می باشد و مقدار مثبت این مقادیر نشان از مثبت بودن و مستقیم بودن میزان تأثیر دارند و زیرساخت گردشگری به اندازه ۲۵ درصد بر روی گسترش توریسم ورزشی تاثیر دارد. در تفسیر می توان بیان کرد که نتایج تحقیق در آن بخش با یافته های ولاو بیچریل (۱۳۹۱)، نقی لو (۱۳۸۹)، محمودی

یکتا(۱۳۹۱)، مهدی زاده(۱۳۹۳)، کزاک(۲۰۰۸)، شانک(۲۰۰۸)، چن و همکاران(۲۰۱۱)، راج و همکاران(۲۰۱۳) و پرسنزا و شیهان(۲۰۱۳) همسو بوده است؛ به عبارت دیگر، این پژوهش ها نیز تاثیر زیرساخت های گردشگری در گسترش توریسم ورزشی را تایید نموده اند.

بررسی فرضیه دوم پژوهش بر اساس جدول ۴ مشخص نمود که زیرساخت های ورزشی در گسترش توریسم ورزشی استان زنجان تاثیر مثبت و معنادار می گذارد. این تاثیر به میزان ۰/۳۸۴ (غیر استاندارد) و ۰/۳۲۹ (استاندارد) می باشد و مقدار مثبت این مقادیر نشان از مثبت بودن و مستقیم بودن میزان تاثیر دارند و زیرساخت ورزشی به اندازه ۳۲ درصد بر روی گسترش توریسم ورزشی تاثیر دارد. در تفسیر می توان بیان کرد که نتایج پژوهش در آن بخش با یافته های نقی لو(۱۳۸۹)، کوزه چیان و همکاران(۱۳۹۰)، چن و همکاران(۲۰۱۱) و راج و همکاران(۲۰۱۳) همسو بوده است؛ به عبارت دیگر، این پژوهش ها تاثیر زیرساخت های ورزشی در گسترش توریسم ورزشی را تایید نموده اند.

بررسی فرضیه سوم پژوهش بر اساس جدول ۵ مشخص نمود که رویدادهای ورزشی در گسترش توریسم ورزشی استان زنجان تاثیر مثبت و معنادار می گذارد. این تاثیر به میزان ۰/۲۱۸ (غیر استاندارد) و ۰/۱۹۱ (استاندارد) می باشد و مقدار مثبت این مقادیر نشان از مثبت بودن و مستقیم بودن میزان تاثیر دارند و رویداد ورزشی به اندازه ۱۹ درصد بر روی گسترش توریسم ورزشی تاثیر دارد. در تفسیر می توان بیان کرد که نتایج پژوهش در آن بخش با یافته های نقی لو(۱۳۸۹)، کوزه چیان و همکاران(۱۳۹۰)، بیات و همکاران(۱۳۹۲)، شانک(۲۰۰۸)، پارک و کیم(۲۰۰۹) و راج و همکاران(۲۰۱۳) همسو بوده است؛ به عبارت دیگر، این پژوهش ها نیز تاثیر رویدادهای ورزشی در گسترش توریسم ورزشی را تایید نموده اند.

بررسی فرضیه چهارم پژوهش بر اساس جدول ۶ مشخص نمود توجه مسئولان و متولیان در گسترش توریسم ورزشی استان زنجان تاثیر مثبت و معنادار می گذارد. این تاثیر به میزان ۰/۳۰۲ (غیر استاندارد) و ۰/۲۵۳ (استاندارد) می باشد و مقدار مثبت این مقادیر نشان از مثبت بودن و مستقیم بودن میزان تاثیر دارند و توجه مسئولان به اندازه ۲۵ درصد بر روی گسترش توریسم ورزشی تاثیر دارد. در تفسیر می توان بیان کرد که نتایج پژوهش در آن بخش با یافته های قیامی راد و همکاران(۱۳۸۷)، خواجه پور(۱۳۸۸)، نقی لو(۱۳۸۹)، محمودی یکتا(۱۳۹۱)، مهدی زاده(۱۳۹۳)، راج و همکاران(۲۰۱۳) همسو بوده است؛ به عبارت دیگر، این پژوهش ها نیز تاثیر توجه مسئولان و متولیان در گسترش توریسم ورزشی را تایید نموده اند.

همچنین بر اساس جدول ۷ مشخص شد که میزان تاثیر هر کدام از فاکتورهای شناسایی شده بر گسترش توریسم ورزشی متفاوت است. بیشترین تاثیر مربوط به زیر ساخت های ورزشی می باشد. توجه مسئولان و متولیان، زیر ساخت های گردشگری و برگزاری رویدادهای ورزشی در رتبه های بعدی قرار گرفته اند. در تفسیر می توان بیان کرد که نتایج پژوهش در آن بخش با یافته های قیامی راد و همکاران (۱۳۸۷)، خواجه پور (۱۳۸۸)، نقی لو (۱۳۸۹)، محمودی یکتا (۱۳۹۱)، مهدی زاده (۱۳۹۳)، کوزه چیان و همکاران (۱۳۹۰)، چن و همکاران (۲۰۱۱)، راج و همکاران (۲۰۱۳) همسو بوده است. به عبارت دیگر، این پژوهش ها نیز تاثیر عوامل موثر مطرح شده در این پژوهش را در گسترش توریسم ورزشی تایید نموده اند.

در بررسی فرضیه پنجم، بر اساس جدول ۸ از آزمون تی مستقل استفاده شد. با توجه به سطح معنی داری آزمون مشخص می شود تفاوت معناداری میان ادراکات در متغیرهای زیر ساخت های ورزشی و توجه مسئولان وجود ندارد، ولی در متغیرهای زیرساخت گردشگری و رویداد ورزشی تفاوت معناداری وجود دارد. همچنین، مریان به زیرساخت های گردشگری و برگزاری رویداد ورزشی توجه بیشتری نسبت به ورزشکاران دارند. در تفسیر می توان بیان کرد که نتایج پژوهش در آن بخش با یافته های قیامی راد و همکاران (۱۳۸۷)، خواجه پور (۱۳۸۸)، نقی لو (۱۳۸۹)، محمودی یکتا (۱۳۹۱)، مهدی زاده (۱۳۹۳)، کوزه چیان و همکاران (۱۳۹۰)، چن و همکاران (۲۰۱۱) و راج و همکاران (۲۰۱۳) همسو بوده است؛ به عبارت دیگر، این پژوهش ها نیز به تفاوت میان ادراک مریان و ورزشکاران اشاره نموده اند.

با توجه به یافته های پژوهش می توان نتیجه گرفت که زیرساخت گردشگری، زیرساخت ورزشی، رویداد ورزشی و توجه مسئولان و متولیان به گردشگری ورزشی از عوامل موثر در گسترش توریسم ورزشی در استان زنجان می باشند و میزان تاثیر هر کدام از فاکتورهای شناسایی شده بر گسترش توریسم ورزشی متفاوت است. بیشترین تاثیر مربوط به زیر ساخت ورزشی می باشد. دومین فاکتور مهم توجه مسئولان و متولیان می باشد و در رتبه های بعدی زیرساخت گردشگری و رویداد ورزشی قرار گرفته است. زیرساخت ورزشی و توجه مسئولان دو متغیری هستند که هر دو گروه مریان و ورزشکاران در خصوص تاثیرگذاری آنها بر گسترش توریسم ورزشی اتفاق نظر داشته اند، ولی در مورد دو متغیر دیگر، مریان به زیرساخت گردشگری و رویداد ورزشی توجه بیشتری نسبت به ورزشکاران دارند.

بدین ترتیب، جهت گسترش توریسم ورزشی ابتدا باید به زیرساخت ورزشی توجه نمود و سپس توجه مسئولان و متولیان را به این حوزه جلب کرد. این دو، فاکتور مهم در گسترش توریسم ورزشی می باشند که چنانچه متولیان بتوانند شرایط و منابع کافی را فراهم آورند موجب افزایش بیش از پیش توریسم ورزشی در استان خواهند بود. لازم به ذکر است که توجه به زیرساخت گردشگری و رویداد ورزشی نیز از عواملی هستند که نباید مورد غفلت واقع شوند و هرکدام به نوبه خود تاثیر بسزایی در گسترش توریسم ورزشی دارند. در نتیجه، توسعه گردشگری ورزشی ایجاب می کند که همه عوامل به ترتیب اولویت مورد توجه قرار گیرند تا زمینه برای گسترش توریسم ورزشی در استان فراهم گردد. همچنین، با توجه به جایگاه و اثرگذاری مریبان و شان و شخصیت آنان به عنوان الگو و تربیت کننده ورزشکاران، باید به دیدگاه‌های آنان و تفاوت نگرش آنان توجه بیشتری مبذول گردد.

پیشنهادها

با توجه به تاثیر مثبت و معنادار متغیرهای مستقل شناسایی شده در این تحقیق و به منظور بهبود گسترش توریسم ورزشی پیشنهادات زیر ارائه می شود:

- اطلاعات جامعی از وضعیت اماکن اقامتی و هتل ها، امکانات و خدمات رفاهی و تفریحی و وضعیت حمل و نقل تهیه و ضمن بررسی آنها، برنامه جامعی جهت بهبود و ارتقای آنها به سطح استاندارد های بین المللی و لازم برای گسترش گردشگری، در برنامه ششم توسعه استان لحاظ گردد.
- روند وضع گذشته و موجود شامل جاذبه های تاریخی و طبیعی، امکانات اقامتی، برآورد گردشگران و ... بررسی و ارزیابی عملکرد در قالب نقاط ضعف و قوت صورت پذیرد و بر مبنای آن راهبردهای توسعه گردشگری استان در قالب میان مدت و بلند مدت تدوین و اجرایی گردد.
- طرح آمایش سرزمینی در استان مورد توجه قرار گرفته و متناسب با استعداد استان، زیرساخت ها و امکانات مربوط به چند رشته ورزشی تخصصی که می توانند به عنوان رشته های مدال آور استان مطرح باشند، توسعه یابد.
- دوره های مربیگری و داوری بیشتری در سطوح درجه ۳ و ۲ و ۱ در استان برگزار گردد و برنامه ریزی جهت برگزاری دوره های بازآموزی جهت ارتقای دانش مریبان و داوران صورت پذیرد.
- با برگزاری جلسات متعدد و کمک گرفتن از واحدهای صنعتی و اقتصادی استان، تیم های فعال و پرمخاطب معرفی و با نام این شرکت های اقتصادی، تیم های زیادی را از استان در لیگ های کشوری

شرکت داد. بدیهی است که برگزاری مسابقات برگشت لیگ به میزبانی این استان، باعث افزایش شمار رویدادهای ورزشی در استان خواهد شد.

- با برگزاری کارگاه ها و سمینارهای توسعه گردشگری ورزشی ویژه برای مسئولان استان از سوی اساتید و صاحب نظران ملی با هدف همسویی و هماهنگی بین سازمان ها و ایجاد دغدغه و تغییر نگاه مدیران می توان یک منبع درآمدی و فرصتی برای توسعه اقتصادی زنجان را فراهم آورد.

منابع

- ابراهیم زاده، عیسی؛ رحیمی، دانا و زهرایی، اکبر (۱۳۹۰) "گردشگری ورزشی و مکان‌گزینی بهینه فضایی - مکانی آن با تاکید بر استفاده از تابش خورشید مطالعه موردی کوه های پرآو- بیستون کرمانشاه". فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی شهری. سال دوم، شماره هفتم.
- ادبی فیروزجاه، جواد (۱۳۸۵) "بررسی عوامل موثر بر توسعه گردشگری ورزشی کشور با تاکید بر جاذبه های طبیعی ورزشی". پایان نامه کارشناسی ارشد، تربیت بدنی، دانشگاه تربیت مدرس.
- ادبی فیروزجاه، جواد؛ کوزه چیان، هاشم و احسانی، محمد (۱۳۸۸) "بررسی مهمترین جاذبه های طبیعی ورزشی موثر بر توسعه گردشگری ورزشی کشور از دیدگاه کارشناسان ورزشی و گردشگری". نشریه مدیریت ورزشی. شماره ۱.
- باسمنجی، بابک و حیدری، رضا (۱۳۹۱) "بررسی رابطه توسعه پایدار گردشگری با امنیت اجتماعی و سرمایه گذاری". فصلنامه دانش انتظامی. دوره دوم، شماره ۷.
- بیات، حسین؛ سیدعامری، میرحسن و حسین پور، اسکندر (۱۳۹۲) "بررسی عوامل موثر بر توسعه گردشگری ناشی از برگزاری رویدادهای ورزشی ملی از دیدگاه دست اندرکاران ورزشی". نشریه مطالعات توسعه اجتماعی ایران. سال ۵، شماره ۲.
- پاپلی یزدی، محمدحسین و سقایی، مهدی (۱۳۸۲) گردشگری و تبارشناسی". فصلنامه تحقیقات جغرافیایی. شماره ۶۸.
- وای. گی و ادواردو فایوسولا (۱۳۹۰) جهانگردی در چشم اندازی جامع. علی پارسائیان و سید محمد اعرابی. چاپ هشتم، تهران: نشر دفتر پژوهش های فرهنگی
- خلیل زاده، منصور و همکاران (۱۳۸۹) "امکان سنجی توسعه گردشگری ورزشی در استان آذربایجان غربی". فصلنامه علوم ورزش. سال دوم، شماره چهارم.
- ای. دواس (۱۳۹۳) پیمایش در تحقیقات اجتماعی. هوشنگ ناییبی. تهران: نشر نی
- زمانی فراهانی، حمیرا (۱۳۹۲) شناخت صنعت جهانگردی. چاپ اول، تهران: انتشارات زهد
- شجاعی، وحید، تجاری، فرشاد و سلیمانی، بهاره (۱۳۹۱) "تحلیل نقاط قوت و ضعف گردشگری ورزشی استان مازندران". پژوهش نامه مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی. سال ۸، شماره ۱۵.

- طیبی، سیدکمیل؛ بابکی، روح الله و جباری، امیر (۱۳۸۶) "بررسی رابطه توسعه گردشگری و رشد اقتصادی در ایران". پژوهشنامه علوم انسانی و اجتماعی. شماره ۲۶.
- مجتبی، سیدکوروش و بهمن پور، هومن (۱۳۸۷) **توریسم ورزشی**. چاپ اول، تهران: انتشارات کمیته ملی المپیک جمهوری اسلامی ایران
- محمودی یکتا، مهدی؛ ذبیحی، اسماعیل و جورابلو، مسعود (۱۳۹۱) "تاثیر مولفه های گردشگری بر گرایش گردشگران ورزشی به ایران". فصلنامه نگرش های نو در جغرافیای انسانی. سال ۴، شماره ۲.
- مهدوی، مسعود؛ قدیری معصوم، مجتبی و قهرمانی، نسرین (۱۳۸۷) "اثرات گردشگری بر توسعه روستایی با نظرسنجی از روستائیان دره کن و سولقان". فصلنامه روستا و توسعه. سال ۱۱، شماره ۲.
- مهدی زاده، عباس، طالب پور، مهدی و فتحی، مهرداد (۱۳۹۳) "بررسی وضعیت گردشگری ورزشی در مشهد بر اساس تحلیل **swot**". نشریه پژوهش های کاربردی در مدیریت ورزشی. سال ۲، شماره ۴.
- وارثی، حمیدرضا؛ تقوایی، مسعود و شاهپوندی، احمد (۱۳۹۰) "تحلیلی بر وضعیت زیرساخت های گردشگری در شهر اصفهان". فصلنامه جغرافیا و برنامه ریزی محیطی. سال ۲۲، شماره ۴۴.
- ولا، فرانسوا و بیچریل، یونل (۱۳۹۱) **گردشگری بین المللی**. محمد ابراهیم گوهریان و محمد مهدی کتابچی. چاپ پنجم، تهران: انتشارات امیرکبیر
- Chen, C. M., Lee, H. T., Chen, S. H., Huang, T. H. (2011) **Tourist behavioral intention to service quality and customer satisfaction in Kinmen National Park, Taiwan**". International Journal of Tourism Research. 13, 416-432.
- **Chen.N& Daniel C. Funk (2010) "Exploring Destination Image, Experience and Revisit Intention: A Comparison of Sport and Non-Sport Tourist Perceptions"**. Journal of Sport & Tourism. Vol.15. No.3.
- Cho, kwang-Min (2004) **Developing Taekwondo as a tourist commodity**. IJASS, 13(2).
- Costa, C.A., Chalip, L., & Parks, J.B. (2006) **Expanding the body of knowledge in sport management: Back to the future with Chamberlin (1897) and Platt (1964)**. Annual Conference of the North American Society for Sport Management, Kansas City, Missouri.
- Emery. P. (2010) "**past, present, future major sport event management practice: the practitioner perspective**". Sport management review. Vol. 13.

- Higam, J., & Hinch, T. (2006) **"Sport and Tourism Research: A Geographic Approach"**. Journal of Sport & Tourism .vol. 11, N. 1, pp 31-49.
- Jönsson, C. & Lewis, C. (2014) **"Impacts of Hosting a Sport Event in Tourism High Season"**. RASAALA, Vol. 5, No. 1.
- Kulczycki, Cory & Halpenny, Elizabeth (2009) **Travel behavior of active sport tourist versus passive sport tourists.** (NASSM) Conference.p 402.
- Park, Sangyoon, & Kim, Tahee (2009) **Residents' perception of hosting the Winter Olympic Games.** (NASSM) Conference.
- Presenza, Angelo, & Sheehan, Lorn (2013) **"Planning tourism through sporting events"**. International Journal of Event and Festival Management, Vol. 4 No. 2.
- Ritchie, Brent & Mosedale & King, Jill (2002) **"Profiling Sport Tourists: The Case of Super 12 Rugby Union in the Australian Capital Territory, Australia"**. Current Issues in Tourism. Vol.5, no.1.
- Roche, Sarah, & Spake, Deborah, & Joseph, Mathew (2013) **"A model of sporting event tourism as economic development Sport"**. Business and Management: An International Journal. Vol. 3, No. 2.
- Swart, Kamilla and Bob, Urmilla, (2007) **"The eluding link: Toward developing a national sport tourism strategy in South Africa beyond 2010"**. Politikon. 34 (3). 373- 391.
- Valek N., Shaw, M. & Bednarik, J. (2014) **"Socio-demographic characteristics affecting sport tourism choices: A structural model"**. Acta Gymnica. Vol. 44, No. 1.
- Van der Zee, Egbert (2011) **Image improvement as a tangible legacy of Hallmark events; the case of the 2010 World Cup in South Africa.** Research Master Human Geography and planning Faculty of Geosciences.

Investigation of the Factors Influencing the Development of Sports Tourism (A Case Study: Tourists Participating in Sport Events in Zanjan Province)

Homa Dorodi

Ph.D., Assistant Professor of Department of Business Management, Zanjan Branch, Islamic Azad University, Zanjan, Iran

Hamid Hasani

Master degree in Business Management, Zanjan Branch, Islamic Azad University, Zanjan, Iran

Received: 16 Feb. 2015

Accepted: 23 May 2015

The study is to identify factors underpinning the spread of sport tourism in Zanjan city, considering tourists participating in sport events. Research methodology is descriptive-analytical deduction and has been done in causal survey method. Statistical society consisted of 832 athletes and coaches of Zanjan city in years 1391 and 1392 that 263 of them were chosen as research sample using random sampling method. Also documentary method was used to codify the theoretical framework and the data was gathered by a researcher made questionnaire. Validity of the questionnaire was approved by face validity and content validity ($CVR > 0.75$) and factor analysis ($KMO > 0.75$) and reliability was checked by Cronbach test ($\alpha = 0.843$). Data were analyzed by AMOS, version 22, applying descriptive and inferential statistics.

Findings indicated that sport infrastructures, authorities' concern, tourism infrastructures and sport events are respectively the most effective factors on the spread of sport tourism. Also, there was a significant difference in tourism infrastructures and sport events, as the coaches more than athletes pay attention to these two factors.

Key words: Spread of Sport Tourism, Tourism Infrastructures, Sport Infrastructures and Sport Events